

OBSAH

PŘEDMLUVA

1. ÚVOD DO GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ (<i>L. Hradecký</i>)	17
Vývoj oboru ve světě	17
Vývoj oboru v našich zemích	18
Organizace péče o ženu v ČSSR	20
Postavení ženy v socialistické společnosti	20
Systém zdravotní péče o ženu v ČSSR	20
Historické objevy v porodnictví a ve funkci reprodukčního systému ženy (<i>J. Kobilková</i>)	22
Historické objevy v porodnictví	22
Historické objevy ve funkci rodidel	23
2. FYZIOLOGIE A HYGIENA (<i>J. Kobilková</i>)	26
Anatomie rodidel	26
Zevní rodidla	26
Vnitřní rodidla	29
Ostatní orgány malé pánve	32
Pánevní dno a pánevní vazivo	34
Pobřišnice dutiny břišní	35
Vývoj a determinace pohlavních orgánů u ženy (<i>A. Pontuch, J. Kobilková</i>)	36
Determinace pohlaví	36
Vývoj pohlaví	37
Vývoj reprodukčního systému	38
Vývoj vnitřních pohlavních orgánů	38
Vývoj zevních pohlavních orgánů	41
Vývoj mléčné žlázy	41
Funkce a řízení pohlavních orgánů	42
Pohlavní cyklus ženy a jeho součásti	42
Řízení genitálního cyklu	44
Funkce hypotalamu v řízení cyklu	44
Struktura hormonů a působků v hypotalamu	45
Funkce hypofýzy	46
Fyziologické účinky gonadotropních hormonů	47
Metody ke stanovení gonadotropinů	48
Hodnocení laboratorních metod v hormonální diagnostice	48
Řízení sekrece prolaktinu	49
Cyklus v ovariu	49
Chemie a farmakologie ovariálních steroidů	54
Metabolismus ovariálních steroidů	58

Antihormony	59
Uterinní cyklus	60
Menstruační cyklus	62
Vaginální cyklus	63
Cyklus mléčné žlázy	65
Modulace genitálního cyklu	65
Prostaglandiny ve fyziologii ženy	65
Endorfiny a jejich účast v řízení cykličnosti u ženy	66
Cyklické změny v reprodukčním systému a na ostatních orgánech	67
Období v životě ženy	69
Období novorozenecké	69
Období dětství	71
Puberta	71
Období generační	73
Období klimaktéria	73
Senium	75
Hygiena ženy (<i>A. Pontuch</i>)	76
Hygiena v novorozeneckém a dětském věku a v pubertě	76
Hygiena dospělých žen, žen v přechodu a ve stáří	77
Hygiena těhotné ženy	78
3. VYŠETŘOVACÍ METODY V GYNEKOLOGII A PORODNICTVÍ	
(<i>J. Kobilková</i>)	80
Obecné vyšetřovací metody	80
Anamnéza	80
Somatické vyšetření	81
Kolposkopie	82
Cytodiagnostika onkologická	82
Cytodiagnostika funkční	82
Mikrobiologické vyšetření	83
Endokrinologické vyšetřovací metody	84
Ultrasonografické vyšetření	87
Speciální metody gynekologického vyšetření	87
Endoskopické metody	87
Rentgenologické metody	88
Metody porodnického vyšetřování	89
Vyšetření celkové	89
Zevní těhotenské vyšetření	89
Vnitřní vyšetření těhotné	91
4. PATOLOGICKÉ STAVY V GYNEKOLOGII A PORODNICTVÍ	
Vývojové anomálie rodidel (<i>J. Kobilková</i>)	93
Vznik chromosomálně podmíněných vad	93
Geneticky podmíněné vady ovária	96
Poruchy pohlavní diferenciacce	97
Vady z nedostatečné diferenciacce embryonálního základu	99
Vývojové vady z porušení steroidogeneze	101
Steinův-Leventhalův syndrom	101
Adrenogenitální syndrom	101
Nepravidelné polohy rodidel (<i>Z. Čupr</i>)	103
Přehled děložních deviací	104
Posunutí dělohy vertikálně (elevace, descensus, prolaps)	104

Posunutí dělohy horizontálně (positio)	107
Nepravidelnosti ve sklonění dělohy (versio)	108
Nepravidelnosti ohnutí dělohy (flexio)	109
Otočení dělohy (torsio)	110
Vyvrácení dělohy (inversio)	111
Záněty reprodukčního systému ženy (Z. Čupr)	111
Vulvitis — zánět zevních rodidel	112
Folliculitis vulvae	113
Furunculosis vulvae	113
Phlegmona vulvae	114
Herpes vulvae	114
Condylomata accuminata	114
Ostatní zánětlivá onemocnění	114
Bartholinitis — zánět Bartholiniho žlázy	115
Kolpitis — zánět pochvy	115
Bakteriální kolpitis	116
Kapavčitý zánět pochvy	116
Trichomonádový zánět pochvy	117
Mykotický zánět pochvy	117
Cervicitis — zánět děložního hrdla	118
Endometritis — zánět děložní sliznice	118
Adnexitis — zánět děložních přívesků	119
Příznaky a průběh akutního zánětu adnex	120
Léčba akutního zánětu adnex	121
Příznaky a průběh chronického zánětu adnex	121
Léčba chronického zánětu adnex	121
Pelveoperitonitis — zánět výstelky malé pánve	122
Parametritis — zánět vaziva malé pánve	122
Infekční záněty rodidel	123
Kapavčitý zánět pohlavních orgánů — gonorrhoe	123
Tuberkulóza ženských pohlavních orgánů	124
Prekancerózy, diagnostika a léčba, prevence, dispenzarizace	
(L. Hradecký)	126
Prekancerózy děložního hrdla	126
Prekancerózy pochvy	130
Prekancerózy endometria	130
Prekancerózy ovaria a vejcovodů	131
Prekancerózy vulvy	132
Prekancerózy mléčné žlázy	134
Péče o ženy s prekancerózami reprodukčního systému	134
Nádory ženského reprodukčního systému (K. Motlík, J. Kobilková)	135
Rozdělení nádorů ženských pohlavních orgánů obecně	135
Třídění nádorů a jeho význam pro praxi	136
Význam číselného kódování nádorů	136
Výskyt nádorů rodidel podle lokalizace	136
Klinický obraz nádorů reprodukčního systému	138
Rozdělení nádorů ženského pohlavního ústrojí podle lokalizace	138
Nádory a pseudotumory vulvy	138
Nádory a pseudotumory pochvy	139
Nádory a pseudotumory děložního hrdla	140
Nádory a pseudotumory děložního těla	142

Nádory a pseudotumory vaječníků	144
Endometrióza (<i>A. Pontuch</i>)	150
Rozdělení endometriózy	151
Klinický obraz endometriózy	152
Léčba endometriózy	152
Poruchy funkce rodidel (<i>Z. Čupr</i>)	152
Poruchy nástupu a ukončení menstruačního cyklu	153
Poruchy cyklu v generačním období	153
Poruchy při zachované cykličnosti (rytmu krvácení)	153
Poruchy frekvence menstruačního krvácení	154
Poruchy intenzity menstruačního krvácení	155
Acyklické krvácení	157
Amenorea	158
Poruchy menstruace z dysfunkce jiných žláz s vnitřní sekrecí	161
Dysmenorea	161
Poruchy menstruace jako symptom endokrinních syndromů	162
Sterilita a infertilita (<i>E. Kučera, A. Pontuch</i>)	163
Neplodnost muže	164
Neplodnost ženy	165
Ovariální příčina ženské neplodnosti	165
Vejcovodové příčiny neplodnosti	166
Uterinní faktory a sterilita ženy	169
Onemocnění cervixu jako příčina sterility	169
Vaginální faktory u sterility	170
Diagnostika neplodnosti a její léčba	170
Infertilita	171
Příčiny infertility v ženském organismu	171
Zevní prostředí a infertilita	171
Ovofetální příčiny infertility	171
Léčba infertility	172
Operace v gynekologii (<i>E. Čech, J. Kobilková</i>)	172
Předoperační příprava	172
Somatická příprava k operaci	172
Psychická příprava k operaci	173
Vlastní předoperační příprava	173
Pooperační ošetření	174
Přehled operačních výkonů v gynekologii	175
Vaginální (poševní) operace	175
Abdominální (břišní) operace	177
Léčebný tělocvik a fyzikální léčba (<i>J. Kobilková</i>)	179
Léčebný tělocvik	179
Fyzikální léčba	180
Lázeňská léčba	181
Gynekologická urologie (<i>J. Zikmund, J. Kobilková</i>)	181
Záněty močových cest	182
Novotvary uretry a močového měchýře	183
Poruchy vyprazdňování močového měchýře	183
Retence moči	183
Inkontinence moči	184
Močové píštěle — fistulae	188
Choroby mléčné žlázy (<i>E. Čech, J. Kobilková</i>)	188

Zánětlivá onemocnění — mastitis	189
Dysplazie prsu	189
Benigní nádory mléčné žlázy	190
Zhoubné nádory mléčné žlázy	190
Plánované rodičovství (<i>J. Kobilková</i>)	191
Lékařské metody antikoncepce	192
Obecné antikoncepční prostředky	195
Spolehlivost antikoncepčních metod	196
5. FYZIOLOGICKÉ TĚHOTENSTVÍ, POROD A ŠESTINEDĚLÍ	
<i>(J. Kobilková)</i>	197
Oplození, nidace oplozeného vajíčka, embryonální vývoj	197
Oplození	197
Vývoj a diferenciacie trofoblastu	198
Vývoj a diferenciacie embryoblastu (zárodečného terčíku) a embrya	198
Základ fetoplacentární jednotky	200
Diagnostika těhotenství (<i>A. Pontuch</i>)	201
Symptomy těhotenství	201
Laboratorní diagnostika těhotenství	202
Vliv těhotenství na organismus ženy	203
Vliv těhotenství na rodidla a mléčnou žlázu	203
Vliv těhotenství na ostatní orgány v těle	204
Tvrdé a měkké porodní cesty (<i>J. Andrýs</i>)	208
Tvrdé porodní cesty	208
Měkké porodní cesty	210
Měření pánve	210
Patologické pánve	211
Kefalopelvický nepoměr	212
Životospráva těhotné ženy (<i>J. Andrýs</i>)	213
Spolupráce gynekologa a stomatologa (<i>J. Andrýs</i>)	214
Perinatální péče a statistické ukazatele péče o matku a dítě (<i>J. Andrýs</i>)	214
Poradenská péče	214
Perinatální úmrtnost	215
Mateřská mortalita	216
Vývoj plodu a plodového vejce na konci těhotenství, porodní termíny (<i>J. Andrýs; J. Kobilková</i>)	217
Plodové vejce	217
Pupečník — funiculus umbilicalis	217
Plodový koláč — placenta	218
Plodová voda — liquor amnii	219
Zárodek — plod (embryon — fetus)	221
Výpočet porodního termínu	222
Metody k určení zralosti plodu	222
Mechanismus porodu plodu záhlavím (<i>J. Kobilková</i>)	223
Poloha, postavení, držení, naléhání plodu	223
Plod — předmět porodu	224
První doba porodní	226
Druhá doba porodní	226
Třetí doba porodní	227
Mechanismus porodu plodu koncem pánevním	228

Vedení porodu plodu koncem pánevním	229
První pomoc při porodu	229
Lékařské vedení porodu	230
První pomoc při překotném porodu	231
Délka porodu	231
Metody pro kontrolu srdeční akce plodu a děložní činnosti	232
Ošetření novorozence	232
Změny na hlavě novorozence po porodu	235
Mechanismus porodu lůžka (placenty)	236
Mechanismus Baudelocqueův-Schulzův	237
Mechanismus Duncanův	237
Mechanismus Gessnerův	237
Klinický obraz šestinedělí (puerperia)	238
Porodní involuce dělohy	238
Změny na ostatních orgánech po porodu	238
Očistky — lochia	239
Lékařská péče o nedělku a hygiena šestinedělí	239
Laktace — kojení	240
Péče o novorozence — "rooming in" systém	240
6. PATOLOGIE V TĚHOTENSTVÍ PŘI PORODU A V ŠESTINEDELI	
DIAGNOSTIKA A LÉČBA	243
Poruchy délky trvání těhotenství (<i>J. Šimko, J. Kobilková</i>)	243
Potrat — abortus	243
Samovolný potrat — abortus spontaneus a jeho příčiny	243
Průběh spontánního potratu a jeho léčba	244
Umělý potrat — abortus artificialis	246
Předčasný porod — partus praematurus	247
Opožděný porod — partus serotinus	248
Mimoděložní těhotenství — graviditas extrauterina (ektopické těhotenství) (<i>J. Šimko, A. Pontuch</i>)	248
Třídění mimoděložního těhotenství	249
Vejcovodové těhotenství — graviditas tubaria	249
Vaječnickové těhotenství — graviditas ovarica	250
Břišní těhotenství — graviditas abdominalis	250
Klinický obraz mimoděložního těhotenství, jeho diagnóza a léčba	250
Těhotenská gestóza (<i>J. Kobilková</i>)	251
Klinický obraz gestóz	252
Rozdělení gestóz	252
Eklampsie	254
Schéma léčby EPH gestózy, preeklampsie a eklampsie	255
Choroby trofoblastu (<i>J. Kobilková</i>)	256
Perzistující trofoblastická invaze	256
Mola hydatidosa	257
Chorionepiteliom (choriokarcinom)	258
Nepravidelnosti placenty, plodových blan a pupečníku (<i>J. Šimko</i>)	259
Nepravidelnosti ve tvaru placenty	259
Poruchy cirkulace v placentě	259
Poruchy inzerce placenty	259
Nepravidelnosti plodových blan	259
Nepravidelnosti amnia a choria	260
Zánět amnia — amniitis	260

Nepravidelnosti pupečníku	260
Úchyly v délce pupečníku	260
Pupečnickové uzly	261
Torze pupečníku	261
Anomálie cév v plodových blanách	261
Úchyly inserce pupečníku	261
Vícečetné těhotenství (<i>J. Šimko</i>)	262
Dvojčata-gemini (<i>J. Kobilková</i>)	262
Diagnóza vícečetného těhotenství	263
Průběh těhotenství a porodu dvojčat	264
Péče o těhotnou s vícečetným těhotenstvím	264
Poruchy porodního mechanismu při podélné poloze plodu hlavičkou (<i>J. Šimko</i>)	264
Abnormální rotace hlavičky	265
Hluboký příčný stav	265
Vysoký přímý stav — <i>positio alta</i>	266
Asynklitismus	267
Deflexní polohy	269
Mechanismus porodu při deflexních polohách	270
Průběh porodu u deflexních poloh	270
Polohy šikmé a příčné	272
Poruchy vypuzovacích sil (<i>J. Šimko, J. Kobilková</i>)	273
Slabá děložní činnost — <i>inertia uteri</i>	274
Nadměrná děložní činnost	275
Nepravidelné děložní kontrakce — <i>dystokia</i>	275
Křečovitě kontrakce	276
Poruchy děložní retrakce	276
Patologické stavy plodu a jeho poškození (<i>J. Kobilková</i>)	276
Hypoxie plodu	277
Porodní trauma plodu	279
Intrauterinní infekce plodu	279
Vývojové anomálie a zruďné plody	280
Krvácení v těhotenství, při porodu a v šestinedělí (<i>J. Kobilková</i>)	280
Předčasné odlučování lůžka — <i>abruptio placentae</i>	281
Vcestné lůžko — <i>placenta praevia</i>	282
Poruchy v odlučování placenty	283
Afibrinogenémie	283
Atonické krvácení	285
Ostatní příčiny krvácení v těhotenství, při porodu a v šestinedělí	286
Porodní poranění rodidel (<i>J. Kobilková</i>)	286
Depressio a <i>inversio uteri</i>	286
„Fyziologické“ poranění rodidel	286
Patologická poranění rodidel při porodu	286
Poranění zevních rodidel	287
Poranění dělohy	288
Poranění tkání v okolí dělohy a pochvy	289
Poranění pánevních kostí	290
Puerperální infekce — záněty v šestinedělí (<i>J. Kobilková</i>)	290
Zdroje puerperální infekce	290
Třídění zánětů v šestinedělí	291
Ložiskové (místní) infekce	291

Celková infekce — sepsis puerperalis	294
Operace v souvislosti s těhotenstvím, porodem a šestinedělím (<i>E. Čech</i>)	295
Přerušení těhotenství	295
Operace pro zachování těhotenství	296
Přípravné operace	296
Operace ukončující porod	297
Obrat — versio	297
Extrakce plodu	297
Porodnické kleště — forceps	297
Vakuumextrakce	298
Zmenšovací operace — embryotomie	298
Císařský řez břišní	298
Operace ve třetí době porodní	299
Náhlé příhody v těhotenství, při porodu a v šestinedělí (<i>J. Kobilková</i>)	299
Embolie	299
Porodní šok	300
Selhání kardiovaskulárního systému	300
Výron krve do mozku	301
Účinky léků v těhotenství, při porodu a v šestinedělí (<i>J. Kobilková</i>)	301
Způsoby teratogenního působení léků	301
Léky působící poškození plodu	302
Zásady aplikace léčiv těhotným	303
Pracovní neschopnost v souvislosti s těhotenstvím, porodem a šestinedělím (<i>J. Kobilková</i>)	303
Při hrozícím potratu	303
Při potratu dokončeném	304
Při krvácení v těhotenství	304
Gestózy a pracovní neschopnost	304
Specifická rizika v těhotenství a pracovní neschopnost	304
Některé komplikace v šestinedělí a délka pracovní neschopnosti	304
Posuzování pracovní neschopnosti u gynekologických onemocnění (<i>J. Kobilková</i>)	305
Metroragie	305
Dysmenorea	305
Záněty rodidel	305
Záněty vulvy	305
Záněty vnitřních rodidel	305
Chirurgické onemocnění v gynekologii a pracovní neschopnost	306
Břišní operace	306
Vaginální operace	306
Pracovní neschopnost žen se zhoubnými nádory reprodukčního systému	306
REJSTRÍK	308